

Udskriftsdato: 14. december 2025

KEN nr 9329 af 28/04/2023 (Gældende)

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt påbud om straks at erstatte PU skum, der indeholder isocyanat, med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale på byggepladsen (arbejde med stoffer og materialer - isocyanatholdigt PU Skum - erstatte)

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 22-53310

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt påbud om straks at erstatte PU skum, der indeholder isocyanat, med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale på byggepladsen (arbejde med stoffer og materialer - isocyanatholdigt PU Skum - erstatte)

Resume

Arbejdsmiljøklagenævnet vurderede, at den PU skum med isocyanat, som en af virksomhedens ansatte anvendte på byggepladsen, er et stof, der efter reglerne skal erstattes med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale (substitutionsprincippet).

Afgørelsen blev truffet af et enigt nævn.

Den konkrete afgørelse

[Adressat udeladt]

Afgørelse

I har klaget over Arbejdstilsynets afgørelse af den 22. september 2022 om at erstatte PU skum, der indeholder isocyanat.

Arbejdsmiljøklagenævnet har nu afgjort sagen på møde den 28. marts 2023.

Resultatet er:

- Arbejdsmiljøklagenævnet fastholder Arbejdstilsynets afgørelse af 22. september 2022 med påbud til jer om straks at erstatte PU skum, der indeholder isocyanat, med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale på byggepladsen på [adresse udeladt].

Det betyder, at nævnet er kommet til samme resultat som Arbejdstilsynet.

Begrundelse for afgørelsen

Sådan vurderer vi sagen

Arbejdsmiljøklagenævnet vurderer, at den PU skum med isocyanat, som en af jeres ansatte anvendte på tilsynstidspunktet den 20. juni 2022, på byggepladsen [adresse udeladt], er et stof, der efter reglerne skal erstattes med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale (substitutionsprincippet).

Hvad er afgørende for resultatet

Nævnet lægger til grund, at jeres ansatte på tilsynstidspunktet i forbindelse med fastgøring af karme i hoveddørene ved rækkehusene anvendte PU skum PU/NBS FOAM af mærket RAW i mindre omfang.

Nævnet lægger vægt på, at produktet er faremærket og indeholder isocyanater (diphenylmethandiisocyanat), der udgør en stor risiko for allergi, og at diphenylmethandiisocyanat er klassificeret som muligt kræftfremkaldende.

Nævnet lægger desuden vægt på, at Arbejdstilsynet vurderer, at det er muligt at udskifte PU skummet, der indeholder isocyanat med et mindre farligt PU skum, som ikke indeholder isocyanat, hvilket I så har gjort efterfølgende.

I har anført, at I kun anvender PU skum til punktlimning. I bruger ikke PU skum til tætning grundet brandfare, og da det suger fugt til sig. I brugte PU skum på et absolut minimum på tilsynstidspunktet og den ansatte havde den nødvendige viden til at arbejde med det pågældende produkt.

I mener, at I har overholdt alle regler, da I har begrænset brugen til et absolut minimum.

I undrer jer over, at Arbejdstilsynet midt i en klagesag kan ophæve et strakspåbud, for derefter at tilføje nye punkter, og spørger om dette ikke sætter jer "uden for døren" i enhver fremtidig henseende?

Det kan ikke føre til et andet resultat. Nævnet henviser til begrundelsen ovenfor og Arbejdstilsynets udtalelse af 15. november 2022.

Nævnet bemærker, at I som arbejdsgiver skal sørge for, at farlige stoffer og materialer på arbejdspladsen fjernes, erstattes eller begrænses til et minimum. Hvis det er muligt at erstatte et farligt stof eller materiale med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof (substitution) skal I gøre det. Erstatning skal foretages, uanset at påvirkninger fra de farlige stoffer og materialer er ubetydelige.

Nævnet har opfattet sagen således, at Arbejdstilsynet i realiteten har genoptaget jeres sag og truffet en ny afgørelse den 22. september 2022. Arbejdstilsynet har ved denne afgørelse samtidig ophævet det tidligere påbud af 27. juni 2022 på baggrund af jeres brev af 2. september 2022.

Nævnet har ligeledes opfattet det sådan, at Arbejdstilsynet har lagt til grund, at I ønsker at fastholde klagen og ikke har afventet jeres eventuelle (nye) klage, men har i stedet uden videre sendt sagen til nævnet. Det forhold, at tilsynet ikke har afventet jeres nye klage har ikke betydning for gyldigheden for tilsynets afgørelse af 22. september 2022. I har desuden haft mulighed for at fremkomme med jeres bemærkninger i klagesagen og til Arbejdstilsynets udtalelse af 20. oktober 2022, hvilket I har gjort den 7. december 2022.

Om reglerne

Det følger af arbejdsmiljøloven, at stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, må kun anvendes ved arbejdsprocesser og -metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme.

Det følger af reglerne om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser), at farlige stoffer og materialer på arbejdspladsen skal fjernes, erstattes eller begrænses til et minimum.

Dette skal navnlig foretages ved at erstatte et farligt stof eller materiale med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale eller arbejdsproces. Det skal herunder sikres, at stofferne og materialerne anvendes i den form, der medfører mindst risiko for påvirkning ved arbejdet. Hvis erstatning ikke kan foretages, skal dette på forlangende dokumenteres over for Arbejdstilsynet.

Det følger af reglerne om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrisiko ved arbejde med stoffer og materialer, at et stof eller materiale ikke må anvendes, hvis det efter bekendtgørelsen om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser) kan fjernes eller erstattes af et stof, materiale eller en proces, som ikke er farligt eller er mindre farligt.

Erstatning foretages, uanset at påvirkningerne fra de farlige stoffer og materialer er ubetydelige.

Bemærkninger til Arbejdstilsynets sagsbehandling

Nævnet finder, at jeres tilbagemelding den 4. juli 2022 skulle være opfattet som en klage over Arbejdstilsynets tidligere afgørelse.

Mødebehandling

Sagen er behandlet på møde. På mødet stemmer deltagerne om resultatet.

Afgørelsen er truffet af et enigt nævn.

Oplysninger i sagen

Nævnet har afgjort sagen ud fra de akter, som nævnet har modtaget fra Arbejdstilsynet, og jeres brev af 7. december 2022.

Regler

Her er de regler, nævnet har afgjort sagen efter.

Love og bekendtgørelser

Om Arbejdstilsynets ret til at træffe afgørelse

- § 77, stk. 1, i lov om arbejdsmiljø.

Om arbejde med stoffer og materialer

- § 48, stk. 1, i lov om arbejdsmiljø.
- § 13 og § 14, og § 15, stk. 1, i bekendtgørelse om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser).

Om kræftisiko

- § 4, stk. 1 jf. §§ 7 og 8, stk. 1, i bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af kræftisikoen ved arbejde med stoffer og materialer.

Der er uddrag af reglerne til sidst i afgørelsen. I kan finde reglernes fulde ordlyd på www.retsinformati-on.dk

Kopi er sendt til:

Arbejdstilsynet, j.nr. 20220088193/3

Lovuddrag

Bekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021 af lov om arbejdsmiljø med senere ændringer

Kapitel 8

Stoffer og materialer

§ 48. Stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, må kun fremstilles og anvendes ved arbejdsprocesser og -metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Kapitel 13

Arbejdstilsynet

§ 77. Arbejdstilsynet kan træffe afgørelse om forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, og kan herunder påbyde, at forholdene bringes i orden straks eller inden en frist.

Bekendtgørelse nr. 1793 af 18. december 2015 om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser) med senere ændringer

Kapitel 5

Substitution

§ 13. Farlige stoffer og materialer på arbejdspladsen skal fjernes, erstattes eller begrænses til et minimum.

§ 14. Foranstaltninger efter § 13 skal navnlig foretages ved at erstatte et farligt stof eller materiale med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale eller arbejdsproces.

Stk. 2. Det skal herunder sikres, at stofferne og materialerne anvendes i den form, der medfører mindst risiko for påvirkning ved arbejdet.

Stk. 3. Hvis erstatning ikke kan foretages, skal dette på forlangende dokumenteres over for Arbejdstilsynet.

§ 15. Erstatning skal foretages, uanset at påvirkningerne fra de farlige stoffer og materialer er ubetydelige.

Stk. 2. Såfremt brugen af et erstatningsstof- eller materiale vil medføre ikke uvæsentlige forskelle i tekniske egenskaber eller udgifter, skal der foretages en samlet afvejning af de tekniske og økonomiske konsekvenser over for de sikkerheds- og sundhedsmæssige hensyn.

Stk. 3. Hvis erstatning ikke kan foretages efter stk. 1 eller undlades, fordi en samlet afvejning efter stk. 2 viser, at brugen af et erstatningsstof- eller materiale vil medføre urimelige merudgifter for arbejdsgiveren, skal dette på forlangende dokumenteres over for Arbejdstilsynet.

Bekendtgørelse nr. 1795 af 18. december 2015 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer med senere ændringer

Kapitel 1

Område mv.

§ 4. Bekendtgørelsen indeholder supplerende regler til bekendtgørelsen om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser), bekendtgørelsen om særlige pligter for fremstillere, leverandører og importører mv. af stoffer og materialer efter lov om arbejdsmiljø og bekendtgørelsen om arbejdets udførelse.

Stk. 2. Bekendtgørelsens regler gælder, medmindre andet følger af afsnit VII i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1907/2006 af 18. december 2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH) m.v. med senere ændringer (REACH-forordningen), om godkendelse af stoffer, som er optaget på bilag XIV, eller af forordningens afsnit VIII om begrænsninger for fremstilling, markedsføring og anvendelse af stoffer og blandinger, for hvilke forordningens bilag XVII indeholder en begrænsning.

Stk. 3. Bilag 1 indeholder henvisninger til REACH-forordningens bilag XIV og XVII, hvor det er relevant.

Kapitel 3

Substitution

§ 7. Et stof eller materiale må ikke anvendes, hvis det efter §§ 13-14 i bekendtgørelsen om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser) kan fjernes eller erstattes af et stof, materiale eller en proces, som ikke er farligt eller er mindre farligt.

§ 8. Erstatning skal foretages, uanset at påvirkningerne fra de farlige stoffer og materialer er ubetydelige.

Stk. 2. Såfremt brugen af et erstatningsstof- eller materiale vil medføre ikke uvæsentlige forskelle i tekniske egenskaber eller udgifter, skal der foretages en samlet afvejning af de tekniske og økonomiske konsekvenser over for de sikkerheds- og sundhedsmæssige hensyn.

Stk. 3. Hvis erstatning ikke kan foretages efter stk. 2 eller undlades, fordi en samlet afvejning efter stk. 2 viser, at brugen af et erstatningsstof eller -materiale vil medføre urimelige merudgifter for arbejdsgiveren, skal dette på forlangende dokumenteres over for Arbejdstilsynet.

Stk. 4. Stk. 1-3 gælder kun stoffer, materialer og processer, som ikke er mærket med ”*” i bilag 1 og 2.